

**СДРУЖЕНИЕ С НЕСТОПАНСКА ЦЕЛ ЗА ОТГЛЕЖДАНЕ
И РАЗВЪЖДАНЕ НА МАРИШКИТЕ ОВЦЕ**

ПРАВИЛНИК
ЗА
РАЗВЪДНА ДЕЙНОСТ С ОВЦЕ ОТ ПОРОДИТЕ
БЯЛА МАРИШКА И ВАКЛА МАРИШКА

Издателство „Интелексперт-94”

ПЛОВДИВ, 2022

Правилникът е разработен от проф. д-р Дойчо Димов, зооинж. Петя Желязкова и е обсъден от Управителния съвет на Сдружението за отглеждане и развъждане на Маришките овце на 05.11.2020 г. Правилникът е приет на Общо събрание на Сдружението, проведено на 13.02.2021 г. (Протокол от ОС 13.02.2021 г.).

Контролът по спазването на настоящия правилник се осъществява от управителния съвет на Сдружението за отглеждане и развъждане на Маришките овце, назначените специалисти и представители на контролния съвет, и компетентни органи, на които са делегирани права по закона за живоновъдството.

Всички членове на сдружението са длъжни да спазват настоящия правилник и да предоставят информация от данни съдържащи се в дневника на стадото на управителния съвет на сдружението и на експертите от Сдружението.

ISBN: 978-619-7220-86-5

Издавателство „Интелексперт-94”

e-mail: info@inteleexpert94.com

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Този правилник има за цел да регламентира развъдната дейност с породите Бяла Маришка и Вакла Маришка овце, а така също и да осигури изпълнението на развъдната програма за периода 2022 – 2031 г.

2. Правилникът се отнася за стада, където се прилага чистопородно развъждане на Бели и Вакли Маришки овце, а така също и в стада,

3. Правилникът регламентира някои задължения на овцевъдите развъдчици членове на Сдружението свързани с:

- идентификация на овцете във връзка с развъдната дейност;
- водене на дневник на стадото;
- водене на дневник на запложданията;
- водене на зоотехнически регистър;
- водене на родословна книга;
- измерване /контрол/ на продуктивните признаци;
- бонитировка;
- задължения на овцевъдите развъдчици;
- задължения на назначените специалисти в Сдружението.

II. НАЧИНИ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ ХАРАКТЕРИСТИКИТЕ НА ПОРОДИТЕ БЯЛА МАРИШКА И ВАКЛА МАРИШКА

Определянето на характеристиките на овцете и кочовете от породите Бяла Маришка и Вакла Маришка се извършва по утвърдени развъдни практики свързани с оценка на екстериора и измерване на продуктивността.

Оценките на екстериора при породите Бяла Маришка и Вакла Маришка се извършва по методика за бонитировка, при която се прави оценка за **типичност, едрина и цвят** на животните. Оценките са окомерни и се документират по описан в този правилник начин. Те се извършват по време на прегледите на стадото и данните се въвеждат в информационната система на Сдружението.

Изискванията за **типичност, едрина и цвят** за двете породи по същество представляват „стандарт“ на породите и са основни признаци, по които се идентифицира породата.

Измерванията на продуктивността – **брой родени агнета, тегло на агнилото и млекодобив**, които са икономически важни характеристики на двете породи се извършват по научни методи, в съответствие с международно признати правила и стандарти.

Брой родени агнета (плодовитост) е признак, който се измерва ежегодно при всички оагнени овце в стадата. За тази цел собствениците водят дневник за оагванията на овцете.

Брой отбити агнета и тегло на агнилото са признаци, които се регистрират само в някои стада, за които има сключена договореност. Всъщност, това е един общ дневник.

В този дневник се регистрират и броят на мъртвородените и умрелите агнета в стадото, които имат значение за изчисляване на някои стадни показатели.

Регистрирането на броят на родените агнета е задължение на всички членове на Сдружението, собственици на Бели и Вакли Маришки овце.

Данните от дневника за оагванията и отбиванията се въвеждат в информационната система, където се формира и поддържа база данни.

Теглото на агнилото при отбиване се измерва, чрез претегляне на агнетата при отбиването или продажба. В следствие се извършва корекция на измереното живо тегло към стандартна 60 дневна възраст или на 90 дневна възраст с оглед последващо използване на данните за изчисляване на фенотипни и генотипни параметри на популацията.

Измерването (претеглянето) се извършва при продажба на агнетата (извършва се от стопанина) или при отбиване на агнетата за разплод (измерването се извършва в присъствието на назначени специалисти от Сдружението).

Планирано е за следващия програмен период 2022 – 2031 г. измерването на теглото на агнилото да бъде въведено като редовна развъдна практика за измерване на месодайната продуктивност до 30 % от популацията.

Млекодобивът се измерва по официалният АС – метод (одобрен от ICAR). Този метод се практикува вече в продължение на 30 години в Сдружението и е в основата на изградената база данни за този важен за овцете признак.

Базата от данни включва, както данни за млекодобива за доен период, така и млекодобив в деня на контролата.

Планирано е и измерването на млекодобива постепенно да се внедри като редовна развъдна практика в до 30 % от популацията.

Всички останали признаци, които кореспондират с характеристиките на породата са производни или биха могли да бъдат производни от извършените по-горе описани измервания:

- пожизнени продуктивности;
- дълголетие;
- и др.

Данните за тези признаци са необходими преди всичко за оценки на развъдната стойност, но биха могли да бъдат обект на анализи и обобщения, които ще допринесат за по-подробна характеристика на порода.

III. СИСТЕМА ЗА ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА ОВЦЕТЕ

Основно правило за включване на овцете и кочове в развъдните програмина породите Бяла Маришка и Вакла Маришка и извършване на развъдна дейност с тях, е поставянето на трайна идентификация. Независимо от разнообразието на идентификационни средства, които ни предлага нашето съвремие, поставянето на татуировъчен номер на ухото си остава най-надеждният метод за трайна идентификация на овцете. Татуировъчният номер не може да падне, не може да се подмени, не може да се премести. Този

класически метод е евтин, лесен за изпълнение и си остава най-сигурен метод за поставяне на трайна идентификация на овцете. Когато в помещението е тъмно или ушната мида е цветна LED фенерчето улеснява разчитането на номера, когато е необходимо (снимка 1).

Снимка 1. Разчитане на татуировка в тъмно помещение и пигментирано ухо

За да бъдат вписани в зоотехническият регистър /ремонтната книга/ всички агнета, овце, кочове оставени за разплод, трябва да бъдат идентифицирани (маркирани) с татуировъчен номер на дясното и на лявото ухо. Всеки член на сдружението е длъжен да предостави агнетата от своето стадо за идентификация свързана с развъдната дейност. На дясното ухо се татуира индивидуален номер, а на лявото ухо майчин номер.

1. Система за идентифициране на Белите и Ваклите Маришки овце свързана с развъдната дейност

При поставяне на индивидуален номер на агнето се спазва правилото първата цифра от номера на агнето представлява последната цифра от стопанската година на раждане. Например, първото родено агне през стопанската 2019 година получава номер 91, което означава, че това е първото агне от зоотехническият регистър родено през

стопанската 2019 година. Следващите агнета получават съответно номера 92, 93, 94 и др. След агне с номер 99 се поставя номер 910, а не пореден номер 100. По същия начин след агне с номер 999 се поставя номер 9100. Така по номера, по-късно се познава възрастта на овцата. Стопанската година не винаги съвпада с годината на раждане. Така например агне за разплод, което е родено на 01.12.2018 година му се поставя номер, който започва с последната цифра от стопанската 2019. Стопанската година в овцевъдството обикновено започва по-рано от календарната. Всички характеристики и данни за агнето след отбиване се водят по индивидуалния номер. Затова е възприето правилото всички агнета избрани за разплод родени след 1^{-ви} октомври на текущата година, да се регистрират като агнета за следващата година. При започване на работа с ново стадо татуировка се поставя задължително на овце и кочове, с които се започва развъдна дейност. За улеснение в малки стада освен татуировка и официална идентификация, овцевъдите използват и именната система на овцете. Поставяне имена на овцете и кочовете не е задължително, но е голямо улеснение за развъдната практика. На агнетата след раждане може да се поставят условни марки, които се премахват при поставяне на основните средства за идентификация (ветеринарните марки).

2. Идентификация на Белите и Ваклите Маришки овце съгласно Наредба 6 от 08.10.2013 г., издадена от Министерството на земеделието и храните (Обн. ДВ. бр. 10 от 15.10.2013 г.)

Това е така наречената официална идентификация и тя се извършва от БАБХ. Наличието на официална идентификация е условие за вписване на агнета, овце и кочове в родословната книга съгласно Регламент (ЕС) 1012/2016. Това е задължителна идентификация, съгласно която на двете уши се поставят две марки: едната жълта (на дясното ухо), а другата оранжева (на

лявото ухо). Оранжевата марка е електронна марка и в нея има вграден транспондер (чип). Ушните марки са надписани с 12 цифрен номер и BG отпред, а електронната марка може да бъде разчитана и с четец. Кодът BG означава цифрата 100, която се изписва автоматично в системата на БАБХ пред 12 цифрения номер (снимка 2). Съгласно новата нормативна уредба официалната идентификация се поставя от ветеринарния лекар, но марките могат да бъдат поставяни вече и от специалисти на развъдната организация, каквато практика вече е внедрена в Сдружението.

Снимка 2. Официална идентификация на съгласно регламент Регламент (ЕО) № 21/2004

IV. СИСТЕМА ЗА РЕГИСТРИРАНЕ НА ЖИВОТНИТЕ ОТ ПОРОДИТЕ БЯЛА МАРИШКА И ВАКЛА МАРИШКА

Регистрирането на животните от двете породи се извършва от специалисти в Сдружението с необходимата подготовка. Те извършват татуировката и поставянето на официалните идентификационни средства и вписват животните в зоотехническия регистър (хартиен носител, който е дублиран и на електронен носител). При регистрацията на агнета и овце в различни стада се спазва необходимата последователност на татуировъчните номера за съответната стопанска година и се обръща внимание да няма дублиране на номерата. В някои стада официалната регистрация се извършва от ветеринарните лекари!

При регистрацията на животните от породата на място във фермите се попълва работен регистрационен лист (сн.3), въз основа на който се въвеждат данните в Информационната система!

Дата 06.06.19. Стадо Павел Драгошев Зооинж. И.И./Р.П.

№	Наш №	Вер.№	Пол	Майка	Баща	Типичност	Дата на раждане	Забележка
1.	987	037000298008	♂	7690 БМ	Марко 521	+++	11.01.2019	57 kg
2	988	037000298009	♀	749 ММ	Суря 6323	+++	11.10.2018	59 kg
3	989	037000298010	♀	Момичка 126	Суря	+++	14.10.2018	Момичка 47 kg
4	990	037000298011	♀	Лили 423	Суря	+++	18.10.2018	60 kg
5	991	037000298012	♀	7694 БМ	Суря	+++	29.10.18	56 kg
6	992	037000298013	♀	7694	Суря	+++	29.10.18	60 kg
7	993	037000298014	♀	749 Момичка	Марко	+++	16.01.19	38 kg
8	994	037000298015	♀	749 Момичка	Суря	+++	04.01.19	Клеветница, горно 39
9	995	037000298016	♀	7419	Марко	+++	13.01.19	43 kg
10	996	037000298017	♀	7246 Момичка	Марко	+++	06.01.19	32 kg
11	997	037000298018	♀	Веса 312	Марко	+++	11.01.19	32,8 kg
12	998	037000298019	♀	Арсинка 6106	Марко	+++	21.01.19	26,6 kg
13	999	037000298020	♀	76109	Марко	+++	30.01.19	36,2 kg
14	9100	037000298021	♀	712	Марко	+++	11.02.19	41,8 kg
15	9101	037000298022	♀	Веса 311	Марко	+++	22.01.19	33,5 kg
16	9102	037000298023	♀	Марта 415	Марко	+++	17.02.19	Марта 32 kg
17	9103	037000298024	♀	Лили 36	Суря	+++	30.01.19	31,2 kg
18	9104	037000298025	♀	Милза 416	Марко	+++	18.01.19	32 kg
19	9105	037000298026	♀	76110	Суря	+++	10.01.19	39 kg
20	9106	037000298027	♀	7694 6101	Суря	+++	10.02.19	38 kg

Снимка 3. Работен регистрационен лист за регистриране на агнета за разплод

1. Водене на дневник на стадото /агнене и отбиване/

1.1. На хартиен носител

Във всички стада на породите Бяла и Вакла Маришка, фермерът трябва да води два дневника:

- Дневник за оагванията и отбиванията;
- Дневник или бележник за запложданията;

За всяка овца в дневника за оагванията и отбиванията се записват:

- № на оагнената овца;
- Дата на агнене;
- Брой и пол на родените агнета;
- Поредност на агненето;
- Брой на отбити агнета и дата на отбиване;
- Тегло на агнетата при отбиване;
- Баща на агнетата;
- Колонката за тегло на агнилото на 60-ия ден не се попълва! Тя се изчислява от информационната система!

Таблица 1. Лява страна на дневника (хартиен носител)
за агнене на овцете

Овцевъд Селище Година

№ по ред	Име или № на овцата	Агнене, Дата	Агнета, Брой	Ж	М	Агнене
1	Данчето 8193	24.12.19	1		1	1
2	Пепа 6243	02.01.19	2	1	1	3
3	5362	10.01.19	1	1		4

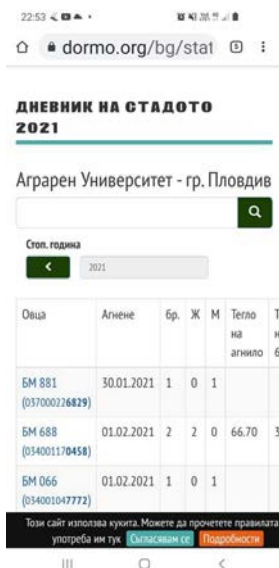
**Таблица 2. Дясна страна на дневника (хартиен носител)
за отбиванията**

Овцевъд Селище Година

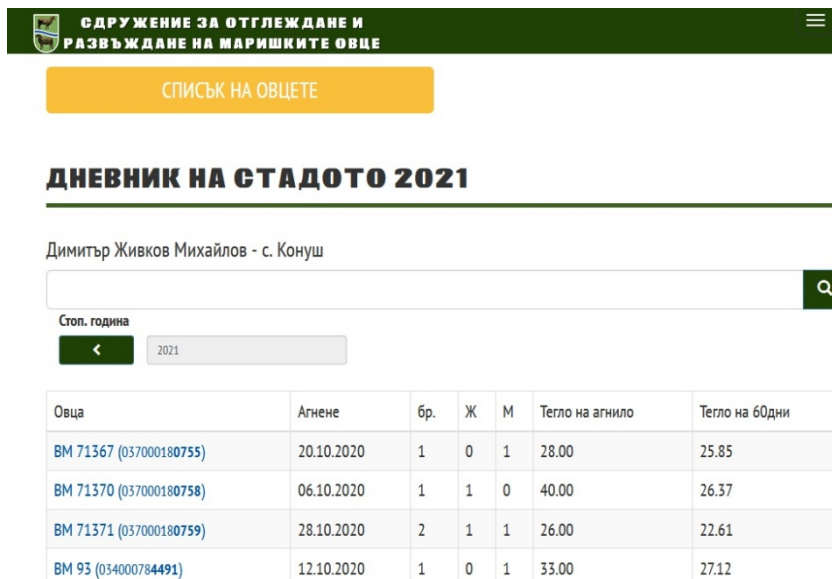
Бр. Отб. Агнета	Дата на отб. на 1 агне	Тегло на отб. на 1 агне	Дата на отб. на 2 агне	Тегло на отб. на 2 агне	Бащана агнетата	Забележка
1	25.02	25			БМ742	
2	03.03	22	03.03	24	БМ 742	
3	10.03	24			Ванчо 63	

За всяка овца в дневника за оагванията се записват датата на агнене, брой родени агнета, пол на родените агнета, поредност на агненето, дата на отбиване на агнетата, тегло на отбитите или продадени агнета, баща на агнетата.

На разположение на стопаните е и форма на **Дневник на стадото** разработена като мобилно WEB приложение (сн. 4 и сн. 5) към интернет страницата /www.dormo.org/.

Снимка 4. Екранен вид WEB приложение на Дневник на стадото, стартирано от телефон (смарт телефон)!

Снимка 5. WEB приложение на Дневник на стадото, стартирано от стационарен компютър

В дневника за запложданията се записват:

- датата на заплождане;
- номера на овцата;
- номера или името на коча, с който е заплодена.

Дневник за заплождане на овците
Порода: БМ Собственик: АУ Селище: Пловдив

№	Име	Вет. Чип	I-во		II-ро		III-то		IV-то	
			Дата	Коч	Дата	Коч	Дата	Коч	Дата	Коч
1	БМ 880	8075								
2	БМ 992	4265								
3	БМ 993	4266								
4	БМ 994	4264								
5	БМ 9176	7360	19.08	Краси	Бяло					
6	БМ 047	7385	13.08	7490	13.08	Бордо				
7	БМ 082	7389	15.08	7400	Елко					
8	БМ 097	7388								
9	БМ 183	7355	6.09	8490						
10	БМ 184	7343	25.9	8490						
11	БМ 185	7350	19.08	Бордо						
12	БМ 2109	4699	30.08	Бордо						
13	БМ 332	4889	13.08	Бордо						
14	БМ 333	4888								
15	БМ 360	4890	10.08	7490	15.10.16	Краси				
16	БМ 361	4892	5.08	7490						

Снимка 6. Форма на водене на дневник за запложданията в стадото на АУ – Пловдив.

Формата на дневник за регистриране на запложданията е различна в зависимост от установените навици на стопаните (сн. 6). Понякога това е само един бележник или тетрадка, в които е описано кой коч кога е действал.

Стопаните използват различни форми на регистриране на запложданията, поради което не се въвежда задължителна форма. Отговорността за водене на дневник или данни за запложданията е на самите стопани. Той се изисква от тях.

3. Водене на зоотехническият регистър /ремонтна книга/ на Бели и Вакли Маришки овце

Зоотехническият регистъра се води от Сдружението по два начина:

- на хартиен носител;
- база от данни под MS Access (сн.7).

Хартиеният носител на Зоотехническият регистър се води и попълва от специалисти, назначени и упълномощени от Сдружението. В него се описват:

- Номер на агнето или овцата, свързан с развъдната дейност (татуировка);
- Официална идентификация (ветеринарен номер);
- Дата на раждане;
- Пол на агнето;
- Майка и баща на агнето;
- Собственик;
- Селище.

Данните от зоотехническият регистър (на хартиен носител) се въвеждат в информационната система за Маришките овце (база данни на MS Access) и са интегрирани с родословната книга:

Год.	№	Вх. № в РК	Име	Вет ...	Майка	Баща	Стадо	Пол	Дата на ра...	Сним ^
2019	941	20190041	БМ 941	8761	БМ 581 - 20150081	Роѝс 596 - 20150096	Аграрен Университет - ...	Ж	21.12.2018 г.	
2018	882	20180082	БМ 882	6830	БМ 436 - 20140036	Роѝс 596 - 20150096	Аграрен Университет - ...	Ж	24.01.2018 г.	
2018	881	20180081	БМ 881	6829	БМ 332 - 20130032	Роѝс 596 - 20150096	Аграрен Университет - ...	Ж	05.02.2018 г.	
2018	880	20180080	БМ 880	6828	БМ 581 - 20150081	Роѝс 596 - 20150096	Аграрен Университет - ...	Ж	12.01.2018 г.	
2018	878	20180078	БМ 878	6826	БМ 185 - 20110085	Роѝс 596 - 20150096	Аграрен Университет - ...	Ж	07.02.2018 г.	
2018	812	20180012	Павката 812	7778	БМ 420 - 20140020	Марко 521 - 20150021	Аграрен Университет - ...	М	01.11.2017 г.	
2017	794	20170094	БМ 794	7783	БМ 363 - 20130063	Борето 2116 - 20120116	Аграрен Университет - ...	Ж	12.01.2017 г.	БМ 79
2017	793	20170093	БМ 793	6834	БМ 185 - 20110085	Борето 2116 - 20120116	Аграрен Университет - ...	Ж	15.01.2017 г.	
2016	688	20160088	БМ 688	0458	БМ 332 - 20130032	Борето 2116 - 20120116	Аграрен Университет - ...	Ж	20.02.2016 г.	
2015	595	20150095	БМ 595	8377	БМ 3181 - 20130181	БМ 2153 - 20120153	Аграрен Университет - ...	Ж	15.03.2015 г.	
2015	546	20150046	БМ 546	7782	БМ 9176 - 20090176	Арлекно 11 - 20110001	Аграрен Университет - ...	Ж	08.01.2015 г.	

Снимка. 7. Екранна базата данни от зоотехническият регистър и съдържането в него

4. Водене на родословна книга

Родословните книги на породите Бяла Маришка и Вакла Маришка са заведени през 1993 г. Те съществуват само като електронна база от данни и са разработени и вградени в рамките на интегрирана информационна система за мониторинг и мениджмънт на Маришките овце (ИСМО).

В родословната книга могат да се вписват агнета, овце и кочове, които притежават морфологични белези (външни признаци) на породата Бяла Маришка или съответно на породата Вакла Маришка.

В родословната книга се въвеждат данни от зоотехническият регистър, данни от бонитировката и от измерванията на продуктивността. Родословната книга се използва за мениджмънт на популацията и обслужване на овцевъдите собственици на Бели и Вакли Маришки овце.

Родословната таблица (педигрето) е развита до IV-ти родословен пояс, но когато се издава зоотехнически сертификат, педигрето е развито до II-ри родословен пояс.

В родословната книга съгласно новите изисквания на Регламент на ЕС 1016/2021 вече са обособени един главен раздел и няколко допълнителни (В, С и Д), съгласно чл. 15 от Регламент на ЕС 1012/2016.

В родословната книга се вписват животни, които имат трайна идентификация, свързана с развъдната дейност и официална идентификация (вписани в системата на БАБХ).

В **Главен раздел** попадат агнета, овце и кочове, които отговарят на изискванията посочени в Приложение II, част 1, глава I от Регламент на ЕС 1012/2016, а именно:

1. Агнета, овце и кочове попадат в главния раздел на родословната книга, когато са потомци на родственици от първа и втора степен по възходяща права линия, които са вписани в главния раздел на родословната книга на породата Бяла Маришка или съответно на Вакла Маришка.

2. Женски агнета и овце, родственици от първа и втора степен по права възходяща линия, които са вписани в допълнителен раздел на родословната книга при условията на Приложение II, част 1, глава III, т. 1а, i от Регламент (ЕС) 1012/2016.
3. Женски агнета и овце, които имат баща и двама родственици от мъжки пол от втора степен по права възходяща линия, които са вписани в главния раздел на родословната книга (Приложение II, част 1, глава III, т.1а, ii)

В **Допълнителните раздели** се вписват агнета, овце и кочове, които отговарят на изискванията на Приложение II, част 1, глава II т. 1б от Регламент на ЕС 1012/2016, а именно, когато Сдружението счита, че животното:

1. Отговаря на външни характеристики на породата, посочени в развъдната програма.
2. Принадлежи към породата, независимо че бащиният или майчин произход е неустановен, но е родено в контролирано или наблюдавано стадо, в което овцете са заплодени от кочове от породата Бяла Маришка или съответно Вакла Маришка.

В **Допълнителен раздел В** попадат агнета, овце и кочове, за които са известни майката и бащата, но във втори, трети и четвърти родословен пояс някои от прародителите не са известни.

Към Допълнителен раздел С принадлежат типични овце и кочове, за които не са известни единият и/или двата родителя (майка или/и баща).

Предвид на новите тенденции свързани с естествено оцветени вълнени изделия и формираното вече ново отношение към пигментираните и шарените овце, в родословната книга ще се обособи виртуална секция „Цветен сорт“. Секцията „Цветен сорт“ е

неразделна и интегрирана част от родословната книга на овце от породите Бяла Маришка и Вакла Маришка. В нея попадат изцяло пигментирани овце с бяла точка на върха на темето и на опашката и шарени овце.

В главния раздел на родословната книга за породите Бяла Маришка и Вакла Маришка се обособяват следните класове, в зависимост от нивото на измерения млекодобив:

Клас I – от 100 до 150 L

Клас Елит – от 150 до 200 L

Клас Елит Рекорд – над 200 L

В следващият програмен период ще бъдат въведени и класове по месодайна продуктивност, след като бъдат проведени необходимите проучвания и анализи.

Тези класове се обособяват в родословната книга само за овце в стада, където е внедрено измерване на млекодобива и месодайната продуктивност.

Всеки овцевъд може да заяви желание за участие в инициативата за измерване на продуктивността при спазване на правилата за това и договорените задължения.

Измерването на продуктивността се планира и ще се провежда при сключване на договора за развъдна дейност съобразно избраната развъдна стратегия.

Екстериорът и признаците свързани с него, типичност и едрина се оценяват окомерно по време на бонитировката!

Теглото на агнетата при отбиване се регистрира само при фермери, които участват в дейности по измерване на месодайната продуктивност! При отбиване или продажба на агнетата се вписват теглото и дата на отбиване и продажба! От дневниците на стадата тази информация се събира от експертите и се натрупва в информационната система, където се извършват необходимите изчисления (корекция към 60 дневна възраст или 90 дневна възраст), анализи. След това, тази информация се връща на фермерите за ползване. Добре е теглото на агнилото при отбиване да се извършва на

около 60 дневна възраст с толеранс от ± 15 дни или на 90 дневна възраст с толеранс също от ± 15 дни.

Целта на тези инициативи, свързани с измерване на млекодобива и тегло на агнилото при отбиване, е да се насочи интересът на ръзвъдчиците към по-високо ниво на селекция в техните стада по икономически значими признаци, което ще допринесе за повишаване на икономическата стойност на породата.

Оценка на морфологични признаци

- Типичност
- Едрина
- Пигментация

Оценката по типичност и едрина на овце и кочове се извършва от специалисти с необходимата подготовка. Оценките за типичност най-напред се извършва при регистриране на агнета за разплод, а за едрина – на по-късен етап, когато са навършили 2.5 или 3.5 годишна възраст. Оценките се нанасят върху различни хартиени носители, от които по-нататък се въвеждат в родословната книга. Всички овцевъди са длъжни да окажат съдействие при преглед и бонитировка на стадото. Бонитировката се извършва по определени изисквания и правила.

Изисквания за типични Белите Маришки овце (5 или +++)

- Главата трябва да бъде къса до средно дълга, тясна с почти прав профил и добре оформена качулка;
- Ушите – средно дълги, насочени в страни;
- По лицевата част на главата овцетене трябва да имат значителна пигментация;
- Шията трябва да е дълга;
- Холката дълга, равна или не много висока,
- Гърбът дълъг и широк;
- Крака – дълги, зарунени до скакателните стави с правилна постановка;
- Опашка – дълга до земята, средноширока;

- Вълната – мека, еднородна 46-то до 50-то качество;
- Цвета на руното – бял, но се счита за нормално, когато в популацията се срещат и пигментирани и шарени овце, което не е отклонение от желанния тип;
- Овцете трябва да имат нормална едрина и дължина, характерни за породата, преценени окомерно. Желателно е средна степен на замускуленост;

Отклонения от типичните овце (4 или ++)

- груба или дълга нетипична глава;
- късо тяло, къса шия, къса опашка, къси крака;
- значителна пигментация по лицевата част;
- груба, тънка или полутънка вълна;
- наличие на екстериорни недостатъци.

Големи отклонения от типичните овце (3 +)

- големи отклонения от желанния тип и видими белези по екстериора от наличие на „кръв“ от други породи;
- дребни животни. Обикновено такива животни се изключват от разплод.

Изисквания за типични Ваклите Маришки овце (5 или +++)

- Главата трябва да бъде средно дълга тясна с почти прав профил;
- Ушите – дълги, широки, клепнали;
- По лицевата част на главата Ваклите маришки овце, трябва да имат задължително характерната пигментация около очите, муцуната и ушите. Пигментацията по главата трябва да има кадифеночерен отенък;
- Овцете трябва да имат нормална едрина и дължина характерни за породата;
- Шията трябва да е дълга и тясна;
- Холката дълга, равна или не много висока, гърбът дълъг и широк;
- Крака – дълги, незарунени с правилна постановка;
- Опашка – дълга (под скакателните стави) до земята;

- Вълната – еднородна с нежност 44^{-то} до 48^{-мо} качество. При някои овце се допуска вълната да има и полугруб характер;
- Цветът на руното – основната част на руното трябва да има бял цвят, като при корена на опашката и отделни участъци по тялото тя може да бъде пигментирана. Счита се за нормално и когато в популацията се срещат пигментирани и шарени овце, което не е отклонение от желанния тип;
- Овцете трябва да имат нормална едрина и дължина, характерни за породата, преценени окомерно. Желателно е средна степен на замуслуеност;

Отклонения от типичните овце (4 или ++)

- когато животните нямат пигментация около муцуната (бяло носле) или тя е слабо изразена, но задължително трябва да имат пигментация около очите и ушите. Такива овце сред стопаните са известни под наименованието „подохлеви“;
- когато пигментацията е силно изразена до степен, при която плочките се сливат се получава така нареченото „затворено вакло“ или „закачено вакло“.
- за отклонения от желанния тип се считат къси или тесни уши, къса опашка;
- пигментацията е в кафяво-жълт цвят – такива овце са известни под наименованието „съравакли“;
- наличие на екстериорни недостатъци.

Големи отклонения от типичните овце (3 +)

- Почти бели (липсва характерна добре изразена пигментация по лицевата част) и дребни животни;
- Овце с дължина на опашката над скакателните стави;
- видими белези от наличието на „кръв“ от други породи.
- Обикновено се препоръчва овце с големи отклонения да се изключват от разплод.

I. Бонитировачен ключ

Бонитировката на Бели и Вакли Маришки овце се извършва по следните признаци:

1. Типичност за породата
2. Едрина
3. Цвят

Порода – означава се с първите букви от наименованието ѝ.

БМ – Бяла Маришка

ВМ – Вакла Маришка

1. Типичност за породата (екстериор)

Животните се оценяват въз основа на изискванията за типични овце.

Обозначенията са както следва:

“5” или (+++) – ясно изразен тип (екстериор) за съответната порода;

“4” или (++) – типични овце, но с отклонения от желаня тип;

3 или (+) – липсва пигментация по лицевата част и видими белези от наличието на „кръв“ от други породи;

“4.5” или (++-) – междинен тип за типични овце, но с незначителни отклонения;

“3.5” или (+-) – междинен тип със значителни отклонения;

2. Едрина

Оценките за се поставят както следва:

“5” – едри животни надвишаващи изискванията за породата;

“4” – средно едри животни за породата;

“3” – по-дребни от средното за породата животни;

“4.5” – междинен тип между едри и средни;

“3.5” – междинен тип между дребни и средни.

3. Цвят

Б – по подразбиране – бял (Бяла Маришка), бял с характерна пигментация по лицевата част, крайниците и корена на опашката (Вакла Маришка); ○

П – пигментирани (изцяло пигментирани с бяло петно на главата и опашката); ●

Ш – шарени. ○

Отбелязва си при бонитировката.

Пример за Бонитировъчния ключ: БМ +++5

БМ – вакла маришка

+++ ясно изразен тип (екстериор) за породата

5 едро животно

По подразбиране цвят бял

Пример със снимки 8 и 9.

Снимка 8. Дзвизка БМ+++4 ○

Снимка 9. БМ +++ 4 ●

Пример за Бонитировъчния ключ: ВМ +++5

ВМ – Вакла Маришка

+++ ясно изразен тип (екстериор) за породата

5 – едро животно

По подразбиране бяло

Когато цветът е различен от дефиницията за бял цвят тогава след обозначението за едрина се вписва (пигментиран фенотип), Ш (шарени)

Пример: ВМ++-4.5 ●

Пример със снимки 10 и 11.

Снимка 10. Коч VM+++4.5 ○

Снимка 11. Дзвизка +++ 4 ●

V. Системи за използване на зоотехническите данни

В резултат на описаните дейности по оценка на екстериора и измерване на продуктивността, водене на зоотехнически регистър и родословна книга се натрупва ежегодно зоотехнически данни, въз основа на които се изграждат и поддържат системи от бази зоотехнически данни, които ще се използват за:

1. Редица справки и обобщени изчисления за резултати от измервания на продуктивността по стада, в това число издаване на зоотехнически сертификат за животните въведени в информационната система на Маришките овце – ИСМО.
2. Фенотипни характеристики на признаците:
 - Средно аритметично;
 - Стандартно отклонение и средна грешка;
 - Диапазон на вариране (min, max).

В сдружението е усвоена работата със стандартна електронна таблица (Excel) или автоматизирани справки в информационната система (ИСМО), SPSS и др., за изчисляването на изброените фенотипни характеристики.

3. Генетични параметри на популацията

- Коефициент на унаследяване (h^2);
- Коефициент на повторяемост (r_w).

Генетичните параметри ще се изчисляват само за признаците – плодовитост, тегло на агнилото и млекодобив, за които има или ще бъдат изградени базиданни.

За млекодобива вече има изградена база данни, а за теглото на агнилото е в процес на изграждане.

За оценка на тези генетични параметрище се използват закупени софтуерни продукти и свалени свободно от интернет (*PEST, VCE*).

4. Оценки на развъдната стойност

На настоящият етап в Сдружението има усвоена процедура за изчисляване на оценката на развъдната стойност на млекодобива в деня на контролата, в следващият период се планира да бъде усвоена процедурата за оценка на развъдната стойност на млекодобива за целият доен период и на теглото на агнилото.

Изградената система от база данни за оценка на развъдна стойност на признаци в популациите на Бялата и Ваклата Маришка овца ще бъдат използвани, след като бъде постигната устойчива тенденция за важният за оцеляване на популацията приоритет, а именно увеличаване на популационния размер!